

2023_Anul Aurel C. POPOVICI (XLVII): Critica culturii fără idealuri!

- ce ne ajută deșteptăciunea? Trebuie să creștem caractere!

- educația sufletească a elevilor! - cât studiu, cât zbuțiu?

tribunism

Ce ne ajută deșteptăciunea?

Trebuie să creștem caractere!

strigătul în pustiu!

A.C. Popovici

Alexandru Vaida-Voevod 1872 1950

Aurel C. Popovici: autor de manuale școlare!

Pentru stat, lucrul de căpetenie și care ar trebui să primeze orice altă considerație, este: a-și crește generații întregi de cetățeni cu unitate morală, oameni încălziți de aceleași idealuri, de aceleași aspirații naționale!

Critica culturii fără idealuri!

Cât studiu, cât zbuțiu sufletească, ce tărie de caracter a desfășurat Aurel C. Popovici și câte greutăți materiale nu a trebuit să învingă în timpul refugiului său la București!

TRIBUNA 1884

Anul tribunistului Aurel. C. Popovici

Aurel C. Popovici

Istoricul, dr. Vasile Crișan prezintă în lucrarea „Aurel C. Popovici (1863-1917)” și activitatea de profesor și pedagog. Reproducem selectiv, din lucrare: «Intellectualii ardeleni care își căutau rosturile în Țara Românească și Moldova, apoi, după Unirea de la 1859, în România, erau deosebit de apreciați ca dascăli. În mare măsură, nașterea și consolidarea învățământului românesc în Vechiul Regat este opera unor învățați ardeleni. Gheorghe Lazăr, Aaron Florian, Vasile Aron, Gheorghe Ardeleanu, Ion Maiorescu, Nicolae Bălășescu, Iosif Genilie, Constantin Leca, August Treboniu Laurian, Radu Tempea, Gavril Muntean, Ion Codru-Drăgușanu, Simion Bărnuțiu, Alexandru Papiu - Ilarian, ș.a. **au consolidat renumele profesorilor ardeleni prin seriozitate, profesionalism și patriotism profund.** Erau purtătorii unui eșantion de valori europene și de naționalism, atât de necesare culturii românești în secolul al XIX-lea. Pe urmele lor a călcat și Aurel C. Popovici atunci când a luat hotărârea de a se stabili în Regatul României. Încă din vremea studenției la Viena și Graz, Aurel C. Popovici a manifestat un mare interes pentru studiile social-politice și pedagogice. Din corespondența sa de pe vremea redactării *Replicii* răzbate ideea că a continuat studiile de medicină mai mult la stăruințele soției decât din pasiune. Marele său interes era cantonat în zona politicului și, implicit, a luptelor naționale din monarhia dualistă. Credița lui Popovici era aceea că **pentru emanciparea poporului său era nevoie de caractere puternice care să-l lumineze și să-l conducă.** „Ce ne ajută deșteptăciunea? Trebuie să creștem caractere” repeta mereu „strigătul în pustiu”, nota Alexandru Vaida-Voevod în memoriile sale.

Din această credință s-a nutrit preocuparea lui Popovici pentru educație și pentru fundamentarea rolului ei în afirmarea principiului național. (...) Aurel C. Popovici investește dascălul cu o seamă de calități și responsabilități educaționale pe care, însă, nu mulți le posedă, constata Aurel C. Popovici sub influența spiritului critic maiorescian. Exigența pe care o pretinde școlii și dascălilor și-o va impune sieși atunci când va îmbrățișa această profesiune. Până atunci, tânărul Popovici va studia cu râvna ce îl caracteriza o vastă literatură filozofică, politică și pedagogică. Leibnitz, Rosseau, Pestalozzi, Condorcet, H. St. Chamberlain, Kant, Gobineau, I.G. Springer, Otto Ammon, Fr. W. Förster, L. Gurlitt se numără printre autorii citați de Aurel C. Popovici în studiile sale dedicate educației. În eterna dilemă a pedagogiei legată de raporturile între instrucție și educație, Aurel C. Popovici se situează de partea celor ce considerau că **menirea principală a școlii și a societății este cea de a crea și de a forma caractere. De cariera tinerilor se pot îngriji foarte bine ei înșiși sau școlile private.**

Statul, însă, are datoria de a urmări anumite idealuri pe care să le sădească în sufletul tinerilor: **„Pentru stat, lucrul de căpetenie și care ar trebui să primeze orice altă considerație, este: a-și crește generații întregi de cetățeni cu unitate morală, oameni încălziți de aceleași idealuri, de aceleași aspirații naționale; caractere puternice dar legate între sine printr-o coesiune superioară în vederea asigurării și înălțării țării și a neamului lor”** - afirma Aurel C. Popovici, concluzionând: **„În orice caz, educația sufletească a elevilor trebuie să devină preocuparea principală a profesorilor”**.

Pornind de la aceste considerente, Popovici își îndreaptă preferințele spre Fr. W. Förster, pedagog din Zürich, a cărui operă o recomandă călduros tuturor membrilor corpului didactic din vremea sa, chiar datorită accentului pe care acesta îl pune pe educația morală a elevilor. Experiența pedagogică câștigată în anii petrecuți în școlile românești, alături de solidele lecturi din domeniul educației și culturii va fi sintetizată de Aurel C. Popovici în mai multe eseuri, parte din ele publicate în volumul **„Naționalism sau democrație. O critică a civilizațiunii moderne”** publicat la Editura „Minerva” în 1910.

Ele sunt grupate de autor în partea a doua a cărții sub genericul **„Critica culturai fără idealuri”**. (...)

În concluzie, un învățământ centrat pe principiile educației morale și naționale, cu un corp didactic exigent, instruit și însuflețit pe aceleași înalte idealuri reprezintă temelia concepțiilor pedagogice ale lui Aurel C. Popovici. Aceste postulate au fost liniile directoare ale activității sale de dascăl. **„Cât studiu, cât zburcium sufletesc, ce tărie de caracter a desfășurat Aurel C. Popovici și câte greutăți materiale nu a trebuit să învingă în timpul refugiului său la București”** nota Alexandru Vaida-Voevod în memoriile sale. Proiectul Institutului de Arte Grafice „Minerva” i-a consumat resursele financiare rămase după procesul Replicei. Prin urmare se vede nevoit să apeleze la sprijinul mentorului și prietenului său Nicu Filipescu, ministru de război în guvernul conservator condus de D.A: Sturdza (31 martie/12 aprilie 1899). Timp de peste doisprezece ani, Aurel C. Popovici va preda limba germană și igiena la Seminarul „Nifon” și la Școala de război din București. Același Alexandru Vaida-Voevod consemna cu malițiozitate că nu știe cât au învățat tinerii ofițeri din limba lui Kant, dar este convins că au avut de învățat înalte sentimente patriotice din discursul avântat al lui Aurel C. Popovici. La insistențele aceluiși Popovici, Nicu Filipescu a înființat organizația **„Micii Dorobanți”**, cu scopul trezirii sentimentului de solidaritate națională în rândul tinerelor generații, un proiect care a eșuat în curând, precum și Liceul militar de la Mânăstirea Dealului, care s-a dovedit un proiect de succes datorită tenacității lui Nicu Filipescu și a urmașilor săi de la Ministerul de Război. În anul școlar 1900-1901 îl regăsim pe Aurel C. Popovici profesor la liceul din Bitolia, de unde trimite ministrului de atunci al Cultelor și Instrucțiunii Publice, Spiru Haret, un amplu memoriu privind starea precară a școlilor românești din Macedonia, finanțate de statul român.

Dar urma cea mai însemnată lăsată de Aurel C. Popovici în învățământul românesc este cea de autor de manuale școlare, activitate care a rămas neconsemnată de biografii săi. Practic, în toate

școlile secundare din România, începând din anii 1900-1901, limba germană se studia după manuale scrise de Aurel C. Popovici, singur sau în colaborare cu N.R. Colceag și G. Bogdan - Duică. Ele se adresau elevilor, începând din clasa a II-a secundară și până la cei din clasa a VIII-a.

Temeinicia întocmirii lor le-a asigurat numeroase reeditări și după dispariția prematură a autorului lor. (...) În primele zile și săptămâni ale șederii în România, Aurel C. Popovici a traversat o perioadă de intense sbuciumări sufletești legate de viitorul său și al familiei sale. Rămâne pilduitoare mărturisirea publică de la începutul lunii decembrie 1893, când îți anunța hotărârea de a rămâne în exilul autoimpus și a persevera pe calea luptei pentru propășirea națiunii sale. În cele două decenii petrecute în România, Aurel C. Popovici a confirmat pe deplin acele afirmații. Fieea și convingerile nu l-au putut determina să se mențină în postura de spectator al scenei politice din patria pe care a părăsit-o. Aurel C. Popovici a reprezentat în toată această perioadă o veritabilă cutie de rezonanță a frământărilor politice din sânul mișcării naționale a românilor din monarhia austro-ungară.

A simțit nevoia să-și exprime părerile, adesea cu vehemență, atât în chestiunile interne ale Partidului Național, cât și în cele legate de raporturile acestuia cu guvernele ungurești sau cu Curtea de la Viena. În aceeași măsură, exilul bucureștean a însemnat pentru A.C. Popovici perioada deplinei maturități intelectuale. Acum și aici își cristalizează ideologia națională și federalistă, concretizată în „**Principiul de naționalitate**” (1894), „**Cestiunea naționalităților și modurile soluționării sale în Ungaria**” (1894) sau „**Stat și națiune. Statele Unite ale Austriei-Mari**” (1906), **carte ce i-a adus o adevărată notorietate europeană. Deși a îmbrățișat cariera pedagogică din necesitate, seriozitatea și caracterul înclinat spre ordine și creativitate i-au adus elogiul contemporanilor în vreme ce manualele sale de limbă germană au supraviețuit mulți ani după dispariția autorului lor.** Doctrina sa conservatoare și naționalistă, precum și ralierea la mișcarea sămănătoristă se petrec, de asemenea, sub impulsul realităților culturale din România. Tot aici a încercat Aurel C. Popovici să-și astâmpere pasiunea pentru ziaristică, vizibilă încă din tinerețe. Succesul nu i-a surâs însă. „**România Jună**” a avut o viață scurtă, iar proiectul Institutului de Arte Grafice „**Minerva**” a fost nevoit să-l abandoneze din lipsa resurselor financiare.

Plecarea lui Aurel C. Popovici din România nu s-a datorat nici greutăților materiale, nici unor aprehensiuni de ordin spiritual. Stabilirea sa în capitala monarhiei austro-ungare - Viena - se leagă de speranța înfăptuirii marelui său proiect federalist: **Statele Unite ale Austriei Mari**»

(va urma)

Marius HALMAGHI

Sursa online:

<https://www.tribuna.ro/stiri/cultura/2023-anul-a-c-popovici-xlvi-critica-culturei-fara-idealuri-ce-ne-ajuta-desteptaciunea-trebuie-sa-crestem-caractere-educatia-sufleteasca-a-elevilor-cat-studiu-cat-zbucium-173008.html>

În: **Tribuna**, 19 noiembrie 2023